

STORTINGET

Innst. 415 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Dokument 8:247 S (2024–2025)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Heidi Greni, Kathrine Kleveland og Sigbjørn Gjelsvik om å gi kommunene større frihet til å løse oppgavene og å redusere det statlige styringstrykket

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at forsøksloven blir endret slik at man får unntak fra EØS-regelverk.
- Stortinget ber regjeringen sørge for at man gjennomfører stikkprøver og ikke ber alle kommuner eller skoler rapportere i tilfeller der målet er å skaffe datamateriell til forskning.
- Stortinget ber regjeringen sette i gang en systematisk gjennomgang og kartlegging av regelverk som særlig er problematisk for kommuner.
- Stortinget ber regjeringen sørge for bedre samordning av nye lovprosesser og innføre et prinsipp om at det samlede lovtrykket overfor kommunene må vurderes ved innføring av nye lover.
- Stortinget ber regjeringen sørge for at statsforvalteren reduserer overprøvelser av kommunene, og at man lar kommunene i større grad få definere hvordan tjenestene skal utføres.

- Stortinget ber regjeringen avvikle norsk deltakelse i PISA.
- Stortinget ber regjeringen gjøre nasjonale prøver til læringsstøttende utvalgsprøver.
- Stortinget ber regjeringen gjennomgå rapporteringen i skolen for å forenkle og unngå dobbeltrapportering.
- Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av lover og forskrifter som berører kommuner direkte og som i praksis er foreldet, med hensikt om å oppheve dem.
- Stortinget ber regjeringen innføre en mer fleksibel barnehagenorm hvor pedagogtettheten måles to ganger i året.
- Stortinget ber regjeringen fremme forslag om reduserte plankrav i plan- og bygningsloven.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens behandling

Kommunal- og distriktsminister Kjersti Stenseng har uttalt seg om forslagene i brev av 5. mai 2025. Kunnskapsdepartementet er blitt forelagt forslagene to, seks, syv, åtte og ti. Kunnskapsdepartementets vurderinger er inkludert i svarbrevet fra kommunal- og distriktsministeren. Brevet følger som vedlegg til innstillingen.

Komiteen har invitert til skriftlige høringsinnspill i saken. Ingen skriftlige innspill er mottatt innen fristen. Sakens dokumenter er tilgjengelige på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Lise Christoffersen, Anita Patel, Siri Gåsemyr Staalesen og Terje Sørvik, fra Høyre, Mudassar Kapur og Anne Kristine Linnestad, fra Senterpartiet, Heidi Greni og Kathrine Kleveland, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen og fung. leder Erlend Wiborg, fra Sosialistisk Venstreparti, Birgit Oline Kjerstad, og fra Rødt, Tobias Drevland Lund, viser til representantforslag fra stortingsrepresentantene Heidi Greni, Kathrine Kleveland og Sigbjørn Gjelsvik om å gi kommunene større frihet til å løse oppgavene og å redusere det statlige styringstrykket.

Komiteen viser til at kommunesektoren er under et stort press når det gjelder både økonomi og behovet for arbeidskraft.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Fremskrittspartiet, viser til at det er tverrpolitisk enighet om utfordringsbildet og behovet for omstilling. Det er viktig at kommunene settes i stand til å tilby gode velferdstjenester til sine innbyggere, også i fremtiden. Flertallet viser til at et flertall i Stortinget bestående av Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Kristelig Folkeparti fattet følgende vedtak 23. mars 2025 under behandlingen av Innst. 163 S (2024–2025) fra kommunal- og forvaltningskomiteen:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at flere kommuner kan gjennomføre forsøk med nye måter å løse sine oppgaver på etter forsøks-/frikommuneprinsippet.»

Flertallet viser videre til at et flertall i Stortinget bestående av Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti fattet følgende vedtak 23. mars 2025 under behandlingen av Innst. 163 S (2024–2025) fra kommunal- og forvaltningskomiteen:

«Stortinget ber regjeringen igangsette et arbeid med å gjennomgå kommunesektorens oppgaver, med sikte på at kommunene kan løse oppgaver mer effektivt, tiltrekke seg nødvendig kompetanse og øke det lokale handlingsrommet, slik at kommuner og fylkeskommuner får økt frihet til å prioritere og sikre innbyggernes rettigheter og tjenester av høy kvalitet. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Flertallet viser til at regjeringen i statsråd 9. mai 2025 nedsatte en kommisjon som skal foreslå endringer i statens styring av kommunesektoren som legger til rette for god ressursbruk, fleksibel bruk av personell og effektiv oppgaveløsning i kommunesektoren. Kommisjo-

nen skal også se på om det er andre forhold som binder kompetanse unødvendig, bidrar til unødvendig høye kostnader eller fører til lite effektiv oppgaveløsning.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet deler de grunnleggende vurderingene bak forslagene som fremmes i representantforslaget, men mener arbeidet som regjeringen nå igangsetter, etter tverrpolitiske initiativ tatt i Stortinget, må fullføres, og at Stortinget deretter må komme tilbake til disse spørsmålene. Disse medlemmer mener derfor det ikke er riktig å vedta enkeltforslag fra enkelte partier nå, men at en i stedet skal komme tilbake til disse spørsmålene etter en bredere gjennomgang. Disse medlemmer mener videre at det er viktig at en forsøker å få til brede politiske forlik når en skal rydde opp i styringstrykket mellom stat og kommune.

Komiteens medlemmer fra Høyre mener at kommunene må være i stand til å tilby gode tjenester til sine innbyggere. Disse medlemmer mener at det blant annet forutsetter god tilgang på kompetanse og at kommunene har stort lokalt handlingsrom og tydelig myndighet til å ta gode valg sammen med, og på vegne av, sine innbyggere. Disse medlemmer viser til at et godt handlingsrom krever at kommunesektoren ikke kan ha uforholdsmessig mange og detaljerte krav som går ut over muligheten til å innrette de kommunale tjenestene på en best mulig måte. Disse medlemmer merker seg at kommunepolitikere over hele landet har gitt tilbakemeldinger om akkurat dette. De opplever at den totale mengden av krav hemmer det lokale selvstyret, muligheten til å effektivisere driften samt å gjøre de prioriteringene de ønsker. Dersom en kommune klarer å effektivisere driften, vil dette frigjøre menneskelige ressurser og økonomiske midler som kan styrke tjenestetproduksjonen. Disse medlemmer viser til at opplevelsen kommunepolitikere har av styringstrykket, samstemmer med de tallene som generalistkommuneutvalget la fram i sin rapport.

Disse medlemmer fremmet derfor Dokument 8:38 S (2024–2025), jf. Innst. 163 S (2024–2025), i 2024 med mål om å få ned det statlige styringstrykket, og i forbindelse med behandlingen av det representantforslaget fattet Stortinget følgende vedtak:

«Vedtak 524

Stortinget ber regjeringen legge til rette for at flere kommuner kan gjennomføre forsøk med nye måter å løse sine oppgaver på etter forsøks-/frikommuneprinsippet.

Vedtak 525

Stortinget ber regjeringen igangsette et arbeid med å gjennomgå kommunesektorens oppgaver, med sikte på at kommunene kan løse oppgaver mer effektivt, tiltrekke seg nødvendig kompetanse og øke det lokale handlingsrommet, slik at kommuner og fylkeskommu-

ner får økt frihet til å prioritere og sikre innbyggernes rettigheter og tjenester av høy kvalitet. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Disse medlemmer mener at disse to vedtakene tar inn over seg de viktigste problemstillingene som tas opp i representantforslaget.

Disse medlemmer viser videre til forslaget i representantforslaget som handler om å redusere antallet plankrav i plan- og bygningsloven. Disse medlemmer mener at det er et behov for å forenkle plan- og bygningsloven, og vil derfor støtte dette forslaget. Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg gjennomførte det største forenklingsarbeidet med plan- og bygningsloven i moderne tid. Noen av tiltakene som ble gjennomført, var blant annet at færre tiltak er søknadspliktige. I 2015 endret regjeringen Solberg reglene slik at folk kan bygge garasjer, leegger og boder uten å søke, innenfor visse grenser. Dette var viktig for at folk skulle få mer frihet til å gjøre endringer på egen eiendom uten å søke kommunen. Det bidrar til at man slipper å betale byggesaksgebyr, og at kommunen ikke trenger å bruke ressurser på mindre byggesaker. Det ble også foretatt forenklinger i de byggtekniske forskriftene. Disse medlemmer viser for øvrig til Høyres merknader og forslag i Dokument 8:38 S (2024–2025), Innst. 163 S (2024–2025).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at regjeringen er i full gang med å gjennomgå regelverk og krav for å forenkle og digitalisere med sikte på å redusere unødvendig byråkrati og øke byggetakten. Disse medlemmer viser til at nettopp forenkling av regelverket for bygging av boliger er et av de viktigste satsingsområdene for å få mer fart på boligbyggingen. Disse medlemmer vil minne om at regjeringen har satt i gang flere forenklingstiltak som skal gjøre det enklere, billigere og raskere å realisere gode boligprosjekter. Regjeringen har for eksempel:

- styrket Direktoratet for byggkvalitet sitt arbeid med digitalisering av plan- og byggesaksprosessene, slik at det blir billigere, enklere og raskere å få saken sin behandlet
- foreslått lov- og forskriftsendringer som skal bidra til færre byggesøknader med mangler og mer forutsigbar tidsfristberegning
- invitert næringen og kommunene til en arbeidsgruppe som skal foreslå tiltak for raskere plan- og byggesaksbehandling før sommeren
- fremmet en lovproposisjon om bl.a. en ny ordning for grunneiierfinansiering av infrastruktur. Dette bidrar til å gjøre det enklere og raskere å bygge boliger i byer og tettsteder
- arbeid for at byggreglene skal være tilrettelagt for digital bruk og automatisk regelsjekking, i den grad

det er mulig. Det vil gjøre det enklere å forstå hvilke regler som gjelder.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til at kommunene over tid har opplevd å bli underlagt stadig flere og mer inngripende regler, krav og normer. Som kjent er kommunesektoren under stort press når det gjelder tilgang på arbeidskraft. Generalistkommuneutvalget anbefalte redusert statlig detaljstyring. En rapport fra Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) konkluderer også med at det samlede styringstrykket har økt. Regjeringen annonserte fredag 4. april 2025 at den setter ned en kommunekommisjon, et arbeid disse medlemmer støtter. Men på grunn av den krevende situasjonen kommunene er i nå, mener disse medlemmer at man ikke kan vente på at kommunekommisjonen er ferdig med sitt arbeid. Kommisjonen vil jobbe fram til 2026, og eventuelle lovendringer vil komme etter det. Det er derfor snakk om et arbeid som vil ta flere år, og i likhet med KS mener disse medlemmer at det er mange forenklinger som kan settes i gang mye raskere.

Disse medlemmer mener det er viktig å komme med konkrete forslag til forenklinger så fort som mulig. Hensikten med forslagene er å gi kommunene handlingsrom til å finne løsninger lokalt, når man vet at knapphet på arbeidskraft vil forverres framover. Forslagene er endringer som kan innføres relativt raskt og vil være til hjelp for kommunene. En redusert detaljstyring vil også gi mer fornuftig bruk av ressurser og ansatte.

Komiteens flertall, medlemmene fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at forsøksloven blir endret slik at man får unntak fra EØS-regelverk.»

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå rapporteringen i skolen for å forenkle og unngå dobbeltrapportering.»

«Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av lover og forskrifter som berører kommuner direkte og som i praksis er foreldet, med hensikt om å oppheve dem.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Rødt fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at man gjennomfører stikkprøver og ikke ber alle kommuner eller

skoler rapportere i tilfeller der målet er å skaffe datamateriell til forskning.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sette i gang en systematisk gjennomgang og kartlegging av regelverk som særlig er problematisk for kommuner.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for bedre samordning av nye lovprosesser og innføre et prinsipp om at det samlede lovtrykket overfor kommunene må vurderes ved innføring av nye lover.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at statsforvalteren reduserer overprøvelser av kommunene, og at man lar kommunene i større grad få definere hvordan tjenestene skal utføres.»

«Stortinget ber regjeringen innføre en mer fleksibel barnehagenorm hvor pedagogtettheten måles to ganger i året.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen avvikle norsk deltakelse i PISA.»

«Stortinget ber regjeringen gjøre nasjonale prøver til læringsstøttende utvalgsprøver.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Senterpartiet og Fremskrittspartiet, fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om reduserte plankrav i plan- og bygningsloven.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet deler forslagsstillernes mål om å gi kommunene større frihet til å løse oppgavene og å redusere det statlige styringstrykket. Disse medlemmer mener det vil gi kommunene bedre forutsetninger for mer økonomisk rasjonell drift, samtidig som det styrker lokaldemokratiet. Disse medlemmer vil påpeke at det er hevet over tvil at statlig detaljstyring av kommunene i sum er en av de viktige driverne av kommunale utgifter. Disse medlemmer mener samtidig at staten må oppstille krav til hvordan kommunene løser sine oppgaver i de tilfeller hvor det er viktig ut fra nasjonale mål. Et slikt eksempel er målverktøy som gir vesentlig informasjon om kvaliteten i den norske grunnskolen, som i neste instans er viktig for utformingen av skolepo-

litikken og hvor den enkelte skoleeier bør prioritere ressurser.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til den regjeringsnedsatte kommisjonen som nå skal gjennomgå kommunesektoren, og som skal foreslå endringer som gjør at kommunene kan bruke ressursene på en god og fleksibel måte og løse oppgavene mer effektivt. Disse medlemmer mener i hovedsak det er viktig å la denne kommisjonen få gjøre jobben sin grundig. Det er mange ulike hensyn som må tas og veies opp mot hverandre i kommunesektoren fremover, og derfor mener disse medlemmer det er viktig at det ikke blir gjort forhastede vedtak. Disse medlemmer vil igjen understreke viktigheten av at kommunesektoren har økonomiske rammer til å løse oppgavene sine og ikke blir overlatt til forvaltere av kuttpolitikk som følge av for lite overføringer fra staten. Disse medlemmer er likevel av den oppfatning at der det allerede i dag kan gjøres grep og forenklinger for kommunesektoren som ikke går ut over tjenestene eller rettighetene til innbyggerne, så bør det gjøres, all den tid norske kommuner er svært presset med hensyn til både penger og folk. Disse medlemmer viser for øvrig til disse partier sine merknader i Innst. 163 S (2024–2025).

Disse medlemmer viser til den nedsatte kommunekommisjonen. Disse medlemmer merker seg og er kritisk til at ingen representant fra sivile organisasjoner for mennesker med funksjonshindringer har fått plass i det offentlige utvalget.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Rødt:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen sørge for at man gjennomfører stikkprøver og ikke ber alle kommuner eller skoler rapportere i tilfeller der målet er å skaffe datamateriell til forskning.

Forslag fra Senterpartiet og Fremskrittspartiet:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen sette i gang en systematisk gjennomgang og kartlegging av regelverk som særlig er problematisk for kommuner.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen sørge for bedre samordning av nye lovprosesser og innføre et prinsipp om at det samlede lovtrykket overfor kommunene må vurderes ved innføring av nye lover.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen sørge for at statsforvalteren reduserer overprøvelser av kommunene, og at man lar kommunene i større grad få definere hvordan tjenestene skal utføres.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen innføre en mer fleksibel barnehagenorm hvor pedagogtettheten måles to ganger i året.

Forslag fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt:*Forslag 6*

Stortinget ber regjeringen avvikle norsk deltakelse i PISA.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen gjøre nasjonale prøver til læringsstøttende utvalgsprøver.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding I, II og III fremmes av medlemmene i komiteen fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Komiteens tilråding IV fremmes av medlemmene i komiteen fra Høyre, Senterpartiet og Fremskrittspartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :**I**

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at forsøksloven blir endret slik at man får unntak fra EØS-regelverk.

II

Stortinget ber regjeringen gjennomgå rapporteringen i skolen for å forenkle og unngå dobbeltrapportering.

III

Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av lover og forskrifter som berører kommuner direkte og som i praksis er foreldet, med hensikt om å oppheve dem.

IV

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om reduserte plankrav i plan- og bygningsloven.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 26. mai 2025

Erlend Wiborg

fung. leder

Anita Patel

ordfører

DET KONGELIGE
KOMMUNAL- OG DISTRIKTSDEPARTEMENT

Statsråden

Stortingets kommunal- og forvaltningskomite

0026 OSLO

Deres ref
2025/1539

Vår ref
25/1776-2

Dato
5. mai 2025

Svar på dokument 8:247 S (2024–2025) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Heidi Greni, Kathrine Kleveland og Sigbjørn Gjelsvik om å gi kommunene større frihet til å løse oppgavene og å redusere det statlige styringstrykket

Jeg viser til brev fra Stortingets kommunal- og forvaltningskomité av 24. april 2025 og representantforslag 8:247 S (2024–2025) om å gi kommunene større frihet til å løse oppgavene og redusere det statlige styringstrykket. Under følger vurderinger av forslagene i representantforslaget. Vurderinger til forslagene 2, 6, 7, 8 og 10 er innhentet fra Kunnskapsdepartementet.

1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at forsøksloven blir endret slik at man får unntak fra EØS-regelverk.

Nå gjennomføres regjeringens forsøksordning for kommuner og fylkeskommuner, og i den forbindelse har departementet inngått kontrakt med Rambøll Management Consulting om å evaluere forsøksordningen. Det innebærer å evaluere om rammene for forsøksordningen, som for eksempel invitasjonen til forsøk og behandlingen av søknadene om forsøk fram til endelig godkjenning av forsøkene, er en hensiktsmessig måte å legge til rette for forsøk på. Denne evalueringen, samt andre utredninger om regelverket for forsøk og erfaringer med bruk av reglene, vil kunne gi et grunnlag for å vurdere ev. endringer i forsøksregelverket på sikt.

Når det gjelder forholdet til EØS-regelverket reguleres dette som kjent av EØS-avtalen og av EØS-loven. Det følger av dette at forsøksloven og forsøk med hjemmel i loven må være i tråd med EØS-regelverk.

2. Stortinget ber regjeringen sørge for at man gjennomfører stikkprøver og ikke ber alle kommuner eller skoler rapportere i tilfeller der målet er å skaffe datamateriell til forskning.

God forskning er avhengig av gode svar, og det er i både forskere og respondenters interesse at ikke arbeidsbelastningen ved datainnsamling og rapportering blir for stor. Det er ikke krav til at kommuner skal delta i forskningsprosjekt i skolen i dag, og kommunene/skolene må selv vurdere om det er relevant og nyttig for dem å delta i slike prosjekter.

Stikkprøver kan være en god måte å samle statistikk på, men vil i mange tilfeller ikke være tilstrekkelig til å si noe om den aktuelle populasjonen.

Regjeringen tar akademisk frihet på alvor og hverken vil eller kan instruere forskere i hvilke metoder de skal benytte seg av i sin forskning. Så lenge de følger øvrige lover og etiske retningslinjer som de er pålagt, står forskere fritt til å stille de spørsmålene som de ønsker – på den måten som de selv vil.

Det er allerede igangsatt flere tiltak for å redusere rapporteringsbyrden for respondenter til forskning og også statistikkinnsamling. Gjennom sin plan for Åpen forskning stiller Forskningsrådet krav om sikker lagring og tilgjengeliggjøring av forskningsdata i alle prosjektene som de finansieres, slik at dataene kan gjenbrukes av andre.

Staten har et ansvar for å unngå unødvendig byråkratisering og legge til rette for at ressursene både i kommuner og i barnehager og skoler blir brukt effektivt mot å nå sektorens mål og til barns beste. Regjeringen mener at skolepolitikken må fortsette å være kunnskapsbasert. God forskning og pålitelige statistikker er nødvendig for at vi skal tilby undervisning av høy kvalitet, samtidig som vi skal jobbe mest mulig effektivt.

3. Stortinget ber regjeringen sette i gang en systematisk gjennomgang og kartlegging av regelverk som særlig er problematisk for kommuner.

Kommunesektoren er under stort press når det gjelder økonomi og tilgang på arbeidskraft. For at norske kommuner og fylkeskommuner skal kunne fortsette å gi gode tjenester til innbyggere i hele landet, må vi ha et kritisk blikk på hvordan staten styrer kommunene. Å vurdere om ulikt regelverk er tilpasset situasjonen til enhver tid er en viktig oppgave for departementene. Regjeringen vurderer løpende hvordan vi gjennom regelverk og andre rammebetingelser best kan legge til rette for en bærekraftig kommunesektor, til beste for innbyggerne nå og i framtiden.

Jeg har videre varslet at regjeringen setter ned en kommisjon som skal foreslå endringer i statens styring av kommunesektoren som legger til rette for god ressursbruk, fleksibel bruk av personell og effektiv oppgaveløsning i kommunesektoren. Kommisjonen skal også se på

om det er andre forhold som binder kompetanse unødvendig, bidrar til unødvendig høye kostnader eller lite effektiv oppgaveløsning. Problemstillingen som tas opp i forslaget, vil kunne bli vurdert i dette arbeidet.

4. Stortinget ber regjeringen sørge for bedre samordning av nye lovprosesser og innføre et prinsipp om at det samlede lovtrykket overfor kommunene må vurderes ved innføring av nye lover.

Kommunesektoren er under stort press når det gjelder økonomi og tilgang på arbeidskraft. For at norske kommuner og fylkeskommuner skal kunne fortsette å gi gode tjenester til innbyggere i hele landet, må vi ha et kritisk blikk på hvordan staten styrer kommunene. Å vurdere om ulikt regelverk er tilpasset situasjonen til enhver tid er en viktig oppgave for departementene. Regjeringen vurderer løpende hvordan vi gjennom regelverk og andre rammebetingelser best kan legge til rette for en bærekraftig kommunesektor, til beste for innbyggerne nå og i framtiden.

Jeg har videre varslet at regjeringen setter ned en kommisjon som skal foreslå endringer i statens styring av kommunesektoren som legger til rette for god ressursbruk, fleksibel bruk av personell og effektiv oppgaveløsning i kommunesektoren. Kommisjonen skal også se på om det er andre forhold som binder kompetanse unødvendig, bidrar til unødvendig høye kostnader eller lite effektiv oppgaveløsning. Problemstillingen som tas opp i forslaget, vil kunne bli vurdert i dette arbeidet.

5. Stortinget ber regjeringen sørge for at statsforvalteren reduserer overprøvelser av kommunene, og at man lar kommunene i større grad få definere hvordan tjenestene skal utføres.

Jeg viser til Prop. 79 L (2024-2025) *Lov om saksbehandlingen i offentlig forvaltning (forvaltningsloven)* som ligger til behandling i Stortinget nå. Der er det gjort en grundig drøfting av forvaltningslovens regler om statens adgangen til å overprøve kommunens frie skjønn ved behandlingen av klager på kommunale vedtak der det er statlig klageorgan. Forslaget er at ny forvaltningslov viderefører dagens regel om at klageinstansen skal legge stor vekt på hensynet til det kommunale selvstyret ved prøving av det frie skjønnet. I tillegg foreslås en strengere begrunnelsesplikt knyttet til dette. I proposisjonen vises det samtidig til at det er behov for å innhente ytterligere kunnskap på ulike fagområder om hvordan denne regelen fungerer i praksis.

Jeg har videre varslet at regjeringen setter ned en kommisjon som skal foreslå endringer i statens styring av kommunesektoren som legger til rette for god ressursbruk, fleksibel bruk av personell og effektiv oppgaveløsning i kommunesektoren. Kommisjonen skal også se på om det er andre forhold som binder kompetanse unødvendig, bidrar til unødvendig høye kostnader eller lite effektiv oppgaveløsning. Problemstillingen som tas opp i forslaget, vil kunne bli vurdert i dette arbeidet.

6. Stortinget ber regjeringen avvikle norsk deltakelse i PISA.

PISA-undersøkelsen gir kunnskap om hvordan kompetansen i lesing, matematikk og naturfag hos norske 15-åringer utvikler seg over tid. Resultatene publiseres som gjennomsnitt på nasjonalt nivå, og det er ikke resultater på kommune-, skole- eller elevnivå. Undersøkelsen gir også informasjon om utviklingen i forhold som påvirker elevenes læringsresultater, som for eksempel læringsmiljø, undervisning og motivasjon.

PISA er en del av kvalitetsvurderingssystemet, og resultatene fra undersøkelsen brukes for å utvikle kvaliteten på alle nivå i skolen. I tråd med Hurdalsplattformen satte regjeringen i 2023 ned et partssammensatt utvalg som utredet kvalitetsvurderingssystemet og foreslo endringer i NOU 2023: 27 Et nytt system for kvalitetsutvikling – for elevenes læring og trivsel. Utvalget vurderte at PISA og de andre internasjonale undersøkelsene norske elever deltar i, ikke utgjør en stor belastning på skolene, siden de gjennomføres om utvalgsundersøkelser i sykluser på 3-4 år. Høringen viste at det var støtte blant de som ga høringsinnspill til å videreføre norsk deltakelse i de internasjonale undersøkelsene.

Regjeringen fulgte opp utvalgets anbefalinger gjennom Meld. St. 34 (2023–2024) *En mer praktisk skole – Bedre læring, motivasjon og trivsel på 5.-10. trinn*. I meldingen beskriver regjeringen et nytt system for kvalitetsutvikling som skal legge bedre til rette for tillit, dialog og samarbeid om kvalitetsutvikling. PISA og de internasjonale undersøkelsene skal fortsatt være en del av kvalitetsutviklingssystemet, og norske elever skal fortsatt delta i disse undersøkelsene. Stortinget behandlet meldingen og ga sin tilslutning til forslagene gjennom Innstilling 55 S (2023–2024).

7. Stortinget ber regjeringen gjøre nasjonale prøver til læringsstøttende utvalgsprøver.

Stortinget har allerede gitt sin tilslutning til dette i behandlingen av Meld. St. 34 (2023–2024). Her følger regjeringen opp anbefalingene fra kvalitetsutviklingsutvalgets innstilling NOU 2023: 27 om å erstatte dagens nasjonale prøver med nye prøver med et tydelig læringsstøttende formål. Dagens nasjonale prøver har et dobbelt formål. De skal både gi informasjon til å støtte lærernes underveisvurdering av elevene, og gi styringsinformasjon til bruk i kvalitetsutvikling. Tilbakemeldinger og erfaring har vist at det er vanskelig å forene disse målene i samme prøve. Gode prøver krever et tydelig formål. Derfor foreslo regjeringen i Meld. St. 34 (2023–2024) å utvikle nye prøver med et læringsstøttende formål, som skal erstatte dagens nasjonale prøver. De nye prøvene skal gi rikere informasjon om elevenes læring, og bedre støtte til lærernes pedagogiske arbeid. Kunnskapsdepartementet har gitt Utdanningsdirektoratet i oppdrag å utvikle nye prøver med læringsstøttende formål. Oppdraget er tydelig på at prøvene skal utvikles i dialog med partene i skolen og involvere de som skal bruke prøvene.

8. Stortinget ber regjeringen gjennomgå rapporteringen i skolen for å forenkle og unngå dobbeltrapportering.

Nasjonale utdanningsmyndigheter er opptatt av å ikke pålegge kommunene mer omfattende og/eller mer detaljert rapportering enn det som er nødvendig. For eksempel gjør Utdanningsdirektoratet i dialog med kommunesektoren løpende vurderinger av omfanget av kommunenes rapportering i Grunnskolens informasjonssystem (GSI). Kunnskapsdepartementet følger kontinuerlig med på innholdet og omfanget av den samlede rapporteringen, og vurderer fortløpende behovet for eventuelle endringer.

Kunnskapsdepartementet har fremmet forslag om å opprette to nasjonale registre med personopplysninger om barn i barnehager og barn i grunnskoleopplæring, jf. Prop. 131 L (2024–2025). Lovforslaget kan redusere behovet for både lokal og nasjonal innhenting av samme informasjon.

9. Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av lover og forskrifter som berører kommuner direkte og som i praksis er foreldet, med hensikt om å oppheve dem.

Kommunesektoren er under stort press når det gjelder økonomi og tilgang på arbeidskraft. For at norske kommuner og fylkeskommuner skal kunne fortsette å gi gode tjenester til innbyggere i hele landet, må vi ha et kritisk blikk på hvordan staten styrer kommunene. Å vurdere om ulikt regelverk er tilpasset situasjonen til enhver tid er en viktig oppgave for departementene. Regjeringen vurderer løpende hvordan vi gjennom regelverk og andre rammebetingelser best kan legge til rette for en bærekraftig kommunesektor, til beste for innbyggerne nå og i framtiden.

Jeg har videre varslet at regjeringen setter ned en kommisjon som skal foreslå endringer i statens styring av kommunesektoren som legger til rette for god ressursbruk, fleksibel bruk av personell og effektiv oppgaveløsning i kommunesektoren. Kommisjonen skal også se på om det er andre forhold som binder kompetanse unødvendig, bidrar til unødvendig høye kostnader eller lite effektiv oppgaveløsning. Problemstillingen som tas opp i forslaget, vil kunne bli vurdert i dette arbeidet.

10. Stortinget ber regjeringen innføre en mer fleksibel barnehagenorm hvor pedagogtettheten måles to ganger i året.

Pedagognormen innebærer at det skal være minst én pedagogisk leder per 7 barn under tre år og minst én pedagogisk leder per 14 barn over tre år. Barnehagene rapporterer en gang i året inn tall for antall barn og årsverk til Utdanningsdirektoratet. Denne rapporteringen brukes til å beregne tilskudd til private barnehager og til statistikk om bemanning- og pedagogtetthet. Selv om rapporteringen kun gjøres én gang i året, har barnehagen en plikt til å sørge for at barnehagen har forsvarlig pedagogisk bemanning gjennom hele barnehageåret. Det er uklart for Kunnskapsdepartementet hvordan innføring av et ekstra rapporteringstidspunkt for beregning av pedagogtetthet vil gi kommunene større frihet til å løse oppgavene og redusere det statlige styringstrykket. Barnehagesektoren er finansiert til at normen skal være oppfylt

gjennom hele året. Kommunene fører tilsyn med dette kravet, og tilsynstidspunktet kan ikke være begrenset til to datoer.

For regjeringen er det et mål at ansatte fortrinnsvis skal ha faste, hele stillinger. Det er uklart om forslagsstiller legger opp til stillinger som kun skal gjelde deler av året.

11. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om reduserte plankrav i plan- og bygningsloven.

Asplan Viak AS har på oppdrag fra Kommunal- og distriktsdepartementet utarbeidet en rapport om tidsbruken i plansaker og kommet med forslag til tiltak som kan redusere tidsbruken. Rapporten peker på at årsaken til økt tidsbruk synes å være mer komplekse planer og flere prosessuelle krav, som innsigelser og klager. Rapporten peker videre på en rekke forslag til tiltak som kan bidra til å redusere tidsbruken. Det pekes i liten grad på behov for justeringer i regelverket.

Mange kommunale planer har unødvendig mange og komplekse bestemmelser, men dette er ikke en nødvendig konsekvens av plan- og bygningsloven. Plan- og bygningsloven gir kommunene en rekke verktøy til bruk i arealplanleggingen og stor fleksibilitet og frihet til å bruke dem. Loven har ingen krav til utfallet av planprosessen. I lovens § 3-1 framgår det tydelig at planer ikke skal «være mer omfattende enn nødvendig». Vår erfaring er at det er praktiseringen av lovens bestemmelser som gjør at planene blir kompliserte og omfattende, og ikke loven i seg selv.

Vi ser imidlertid at kommunene trenger ytterligere veiledning i hvordan planene kan gjøres enklere og mindre komplekse. Dette er et arbeid som vi har på agendaen og som vi vil jobbe videre med i tiden som kommer.

Med hilsen

Kjersti Stenseng

